

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Презентація модельного
вебресурсу для територіальних
виборчих комісій

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Участь у виборчому процесі
людей з інвалідністю та
маломобільних груп населення

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Офіційне відкриття
навчально-практичної аудиторії
«Модельна виборча дільниця»

СІЧЕНЬ 2020 JANUARY

ВІСНИК

ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

КОМЕНТАРІ НАУКОВЦІВ

РОЗ'ЯСНЕННЯ ФАХІВЦІВ

ОЦІНКИ ЕКСПЕРТІВ

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

АКТУАЛЬНІ ІНТЕРВ'Ю

ПРАВОВА КУЛЬТУРА

ЗВ'ЯЗКИ З РЕГІОНАМИ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

ТЕМА НОМЕРА

100 днів ЦВК

На початку січня сплинуло сто днів роботи оновленої ЦВК. Як відомо, 4 жовтня новопризначені члени Центральної виборчої комісії склали присягу у Верховній Раді України, а 9 жовтня Президент України урочисто вручив їм посвідчення.

ЗМІСТ

СІЧЕНЬ • 2020

100 днів ЦВК 6

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Новітні технології
для територіальних
виборчих комісій 18

Партнерство заради розвитку 20

Навчальний семінар
для членів Центральної
виборчої комісії 21

Міжнародна спільнота
не полишає зацікавленості
Україною 22

Участь у виборчому
процесі людей з інвалідністю
та маломобільних
груп населення 24

Вибори за правилами 25

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Олег ДІДЕНКО:

"Говорити, що зміна виборчої
системи критично вплине
на організацію виборів, не варто" 8

Павло ЛЮБЧЕНКО.

Про народовладдя в Україні 14

ВИБОРИ ЗА КОРДОНОМ

Обрано нового президента ПАРЄ 26

У Хорватії обрали президента 28

У Тайвані підбили підсумки парламентських виборів 29

Президентом Греції вперше стала жінка 30

У Перу перемогла правоцентристська партія 31

У номері використано повідомлення пресслужби Центральної виборчої комісії, інформацію з офіційних сайтів та сторінок у мережі Facebook ЦВК, Державного реєстру виборців, Центру управління навчанням учасників виборчого процесу, громадських та неурядових міжнародних організацій, українських та зарубіжних інформаційних агентств, а також інформацію з відкритих джерел.

Архів номерів журналу "Вісник Центральної виборчої комісії" можна переглянути за посиланням:
<https://www.cvk.gov.ua/visnik-tsentralnoi-viborchoi-komisii.html/>

VISNYK of the CEC of Ukraine

DECEMBER • 2020

6 **OFFICIALLY** 100 days of CEC

In early January one hundred days of the new CEC have passed. As it is known on October 4, the newly appointed members of the Central Election Commission took the oath of office in the Ukrainian Parliament, and on October 9, the President of Ukraine solemnly handed them their IDs.

8 **LATEST INTERVIEW** Oleh DIDENKO:

"It's important to make the most of the opportunities that this position provides every day"

When speaking to reporters, the Chairman of the Central Election Commission highlighted a number of problematic issues that the CEC faced and outlined his vision of solving them.

14 **Pavlo LIUBCHENKO:** On rule of the people in Ukraine

The CEC Member Pavlo Liubchenko, who at the same time serves as the CEC representative in the working group of the Parliament for the elaboration of a package of laws on the rule of the people, spoke about the work on the relevant bill having been drafted.

18 **EVENTS. ACTIVITIES. COMMENTS** New technologies for TECs

Representatives of the OSCE Project Coordinator in Ukraine briefed CEC members on the results of piloting a model web resource for territorial election commissions.

20 **Partnership for Development** Delegation of the CEC of the Republic of Moldova paid a working visit to the Central Election Commission.

21 **Training workshop for CEC members** The Central Election Commission hosted a workshop titled "Electronic and Internet Technologies in the Electoral Process", organized by the International Foundation for Electoral Systems (IFES) in Ukraine for the CEC members.

22 **International community not to leave its interest in Ukraine** Chairman of the Central Election Commission Oleh Didenko and Ambassador Albert Jonsson discussed the results of the 2019 electoral observation in Ukraine, as well as the adoption of the Electoral Code and further joint activities in the field of elections.

24 **Electoral inclusiveness for disabled people and low-mobility groups**

There was a working group session on ensuring the exercise and protection of the disabled people electoral rights, chaired by the CEC Member Serhiy Postivy. The group included representatives of 12 NGOs, the Ukrainian Ombudsman Office and the International Foundation for Electoral Systems (IFES) in Ukraine

25 **Election by the rules** The CEC members Andriy Hevko and Viktoriya Hlushchenko participated in the official opening of the educational and practical roomspace - «Model Polling Station». This project is being implemented in Ukraine for the first time on the basis of the Lviv State University of Internal Affairs.

26 **PACE to elect new President** Belgian Rick Dems became a new PACE President. The respective decision was made at the opening of the PACE winter session in Strasbourg. At the same time, Oleksandr Merezhko, member of the Ukrainian delegation and Ukrainian MP, was elected PACE Vice President.

28 **ELECTIONS ABROAD** Croatia to elect President

Former Prime Minister Zoran Milanovic will be President of Croatia for the next five years. He has won 53 percent of votes in the second round of the seventh elections having been held since the declaration of independence in 1991.

29 **Taiwan to sum up results of parliamentary elections** The Taiwan Democratic Progressive Party, which opposes rapprochement with China, won the January 12 parliamentary elections.

30 **Greece to elect first female president** The Greek Parliament has elected former head of the State Council Catherine Sakellaropoulou as the country's president. The 63-year-old Sakellaropoulou won the support of 261 of the 300 MPs.

31 **Center-right party to win in Peru** The center-right People's Action Party won the snap parliamentary elections in Peru on January 27th.

Робота над Виборчим кодексом.

Робота Центральної виборчої комісії над вдосконаленням структури і тексту Кодексу вилилася у понад 400 сторінок пропозицій та зауважень, викладених у постанові ЦВК від 11 листопада 2019 року № 1954. Далі – співпраця і дискусії з профільним Комітетом Верховної Ради і результат не забарився.

Непересічною подією перших ста днів діяльності оновленої ЦВК стало започаткування в тестовому режимі онлайн трансляції нарад і засідань Центральної виборчої комісії.

Запровадження трансляції нарад і засідань.

Адаптація сайту для людей з порушенням зору.

ОВЕРНІЙ ВЕБ-САЙТ
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПРО ЦВК НОРМАТИВНІ АКТИ ВИБОРИ І РЕФЕРЕНДУМИ ДІЯЛЬНІСТЬ ЦВК ДЛЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПРЕС

100 днів ЦВК

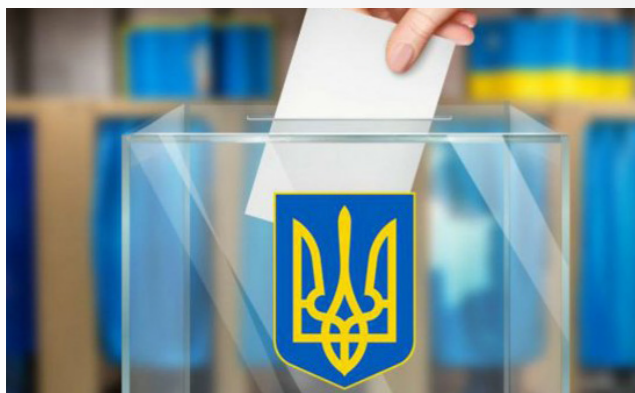
Затвердження нового Порядку тимчасової зміни місця голосування.

На початку січня сплинуло сто днів роботи оновленої ЦВК. Як відомо, 4 жовтня новопризначені члени Центральної виборчої комісії склали присягу у Верховній Раді України, а 9 жовтня Президент України урочисто вручив їм посвідчення. Відтак колектив ЦВК після завершення двох масштабних виборчих кампаній 2019 року взявся за роботу з новими силами і з новим керівним складом.

Організація перших місцевих виборів 22 і 29 грудня 2019 року.

Проведення національної конференції 13–14 листопада.

Водночас на початку листопада стартував виборчий процес перших місцевих виборів загалом у майже 90 об'єднаних територіальних громадах в різних областях України. Вибори в цих громадах пройшли відповідно 22 і 29 грудня 2019 року. Для належної їх організації ЦВК розробила і ухвалила календарні плани для обох дат виборів, сформувала територіальні виборчі комісії і організувала виборчий процес.

Розробка Стратегічного плану Центральної виборчої комісії.

– *Олегу Миколайовичу, одним із перших випробувань для нового складу ЦВК, очевидно, будуть наступні місцеві вибори. Чи зможе Комісія перелаштуватись на нові правила у випадку зміни і територіального устрою, і, відповідно, законодавства про місцеві вибори?*

– Дійсно, питання складне. Готується проєкт змін до Конституції в частині децентралізації. Якщо він буде прийнятий, це може потребувати дуже істотної зміни виборчого законодавства, виходячи з того, якою буде нова система адміністративно-територіального устрою в Україні. Відповідно, постане питання і змін до Виборчого кодексу.

– *За який період до самих виборів не може відбутися зміна виборчої системи?*

– За рік до початку виборчого процесу. Це – міжнародні рекомендації. Та, як показує практика, в Україні вони не працюють. У нас, на жаль, були випадки, коли виборча система змінювалась безпосередньо під час виборчого процесу з місцевих виборів у 2010 році.

– *Скільки потрібно ЦВК мінімально і максимально часу на підготовку до виборів, враховуючи, що вірогідно будуть прийняті зміни до Конституції щодо децентралізації, а також зміни до виборчого законодавства?*

– Якщо ви маєте на увазі контрольовану територію України, все залежить від того, наскільки глобальними будуть зміни. Фактично щодо місцевих виборів ЦВК має небагато повноважень. Основна робота

проводиться територіальними виборчими комісіями, які на місцевих виборах є аналогом ЦВК на загальнодержавних.

Із глобальних планів перед нами стоїть переналаштування інформаційно-аналітичної системи «Вибори». І це потребує часу. Втім, навіть якщо вона не буде переналаштована, критичних наслідків це не матиме, оскільки система виконує передусім інформаційну функцію.

Навіть якщо йтиметься про зміну виборчих правил, знову ж таки, подібна практика була. У 2010 році під час виборчого процесу Верховна Рада скоротила строки виборчого процесу і змінила виборчу систему на змішану. Проте вибори відбулися.

Тобто говорити, що зміна виборчої системи критично вплине на організацію виборів, не можна.

А от щодо деокупованих територій, де не працюють органи влади, суди, банки, реєстри виборців тощо, то тут чим більше часу на підготовку, тим якісніше можна провести вибори.

– *Хотілось би в цьому контексті одразу уточнити питання захисту інформаційного серверу ЦВК від кібератак. Коли ви приймали справи, проводилась перевірка його безпеки? Ви задоволені системою захисту?*

– Система кіберзахисту – це живий організм, вона постійно вдосконалюється. Це безкінечний процес, і в нас у цьому плані відбуваються обов'язкові закупівлі та оновлення як апаратних засобів, тобто техніки, так і програмного забезпечення. Світ розвивається і технології розвиваються.

– *Щодо виборів на наразі невідконтрольній території Донецької і Луганської областей. Скільки часу потрібно, щоб провести вибори на певній території після відведення військ і збереження режиму тиші?*

– Я би розділив це питання на два: перше – чи можна забезпечити на тих територіях вибори, і друге – як зробити так, щоб вони відповідали міжнародним стандартам. Тобто є технічна складова, а є питання дотримання принципів.

– *Якщо не буде забезпечено виконання міжнародних принципів, їх результати не визнають, в тому числі в Україні?*

– Чи в широкому, чи у вузькому сенсі говорити про терміни в підготовці чи інші організаційні аспекти, складно. Передусім повинні відновити свою роботу органи державної влади України на цих територіях. Починаючи з відділів ведення Реєстру виборців, які фактично станом на початок конфлікту припинили роботу. І ми не маємо жодної інформації і доступу до відділів ведення Реєстру на цих територіях. Бачимо лише тих осіб, які стають на облік на підконтрольній території. І, закінчуючи органами державної влади, що забезпечуватимуть ті ж дільничні комісії приміщеннями, обладнанням. Звісно, повинні працювати суди, щоб виборці могли захистити свої права в разі потреби, банки, українські ЗМІ і, врешті, українські політичні партії. Зважаючи на такі умови, мені важко сказати, скільки потрібно часу, щоб забезпечити ці умови і стандарти.

Фото LB.ua

Олег ДІДЕНКО:

"Говорити, що зміна виборчої системи критично вплине на організацію виборів, не варто"

У розмові з журналістами Голова Центральної виборчої комісії висвітлив низку проблемних питань, які постали перед ЦВК, та окреслив своє бачення їх вирішення.*

* За матеріалами інтерв'ю інтернет-виданню "Лівий берег".

– Скільки, до речі, внутрішньо переміщених осіб голосували на останніх президентських і парламентських виборах на підконтрольній території?

– Ми володіємо інформацією про кількість виборців, які мають виборчу адресу (зарєєстроване місце проживання) на окупованій території і звернулися до органів Державного реєстру виборців щодо зміни місця голосування на підконтрольну Україні територію.

На парламентських виборах це більше 47 тисяч виборців, на президентських виборах це

Якби були глобальні проблеми в Реєстрі виборців, суспільство побачило би їх під час виборів. Так, проблеми певні виникають, але вони настільки несистемні і незначні... Реєстр постійно оновлюється, щомісяця вноситься нова інформація.

Під час президентських виборів була розгорнута ціла кампанія одного з кандидатів щодо так званих мертвих душ. А коли запропонували навести конкретні приклади, їх ніхто не назвав.

більше 150 тисяч виборців, по 75 тисяч на кожному з турів цих виборів.

– Чи зможуть вони голосувати і на місцевих виборах? Кількість внутрішньо переміщених осіб становить понад мільйон чотириста тисяч людей.

– Це питання вирішується Виборчим кодексом, де закладено право внутрішньо переміщеним особам голосувати на тих територіях, де вони тимчасово перебувають.

– Чи можна без перепису населення повноцінно працювати з Реєстром виборців?

– Можна. Перепис населення і Державний реєстр виборців – це зовсім різні речі. З юридичної точки зору, важлива виборча адреса. Вона міститься в Державному реєстрі виборця.

– Очевидно, в контексті реінтеграції Донбасу актуальне питання розробки законопроекту про референдум: місцевий і всеукраїнський. Чи долучена ЦВК до його розробки?

– Робота над законопроектами щодо референдуму ведеться

у Верховній Раді. Члени ЦВК, що відповідають за цей напрям, долучилися до роботи відповідної робочої групи. Розглядається концепція закону про народовладдя.

– Тобто йдеться про форми реалізації народовладдя в широкому сенсі?

– Ідея полягає в тому, що форми реалізації народовладдя не обмежуються лише референдумом. Оцінювати відповідний законопроект можна буде після того, як його оприлюднять.

– Щодо Реєстру виборців. Його розробляли, адміністрували і вносили в нього зміни одні й ті самі люди. Чи є потреба провести аудит його роботи?

– Якщо чесно, вперше від вас чую, що є серйозні проблеми з Реєстром виборців.

– Не йдеться про серйозні проблеми. Йдеться про аудит, незалежну оцінку.

– Якби були глобальні проблеми в Реєстрі виборців, суспільство побачило би їх під час виборів. Так, проблеми певні виникають, але вони настільки несистемні і незначні... Реєстр постійно оновлюється, щомісяця вноситься нова інформація.

Під час президентських виборів була розгорнута ціла кампанія одного з кандидатів щодо так званих мертвих душ. А коли запропонували навести конкретні приклади, їх ніхто не назвав.

Указом Президента «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних чи юридичних осіб до електронних послуг» передбачено проведення верифікації та встановлення тотожності між наборами ідентифікаційних даних фізичних осіб, які оброблюються в національних електронних інформаційних ресурсах, у тому числі в Державному реєстрі виборців. З метою реалізації зазначеного завдання ЦВК ініціювала внесення відповідних змін до Закону «Про Державний реєстр виборців». Після набрання чинності відповідними його положеннями персональні дані виборців, що містяться у Державному реєстрі виборців, можуть бути використані для верифікації даних фізичних осіб,

які оброблюються в національних електронних інформаційних ресурсах.

У рамках цієї верифікації фактично відбудеться аудит. Тобто реєстри будуть звірені між собою. Як робити окремий аудит Реєстру виборців, я не дуже уявляю.

– На минулих парламентських і президентських виборах було чимало спекуляцій щодо встановлення факту проживання кандидатів в Україні. Як це питання варто врегулювати, на ваш погляд?

– Якщо говорити про тих, хто реально не проживав в Україні останні п'ять років перед виборами (такі ситуації склалися щодо Онищенка, Кузьміна, Ключова, Шарія тощо), то, зрозуміло, що, до прикладу, Ключов, коли полишав територію України, не ставив відмітку в паспорті. І з юридичної точки зору, в ЦВК немає інформації, що особа перебувала за межами країни. А отже, не має жодних важелів впливу на ситуацію.

Ми подали до проекту Виборчого кодексу правку: якщо СБУ подала інформацію до ЦВК про те, що особа веде діяльність на підриг національної безпеки, загрозу територіальній цілісності, суверенітету України, порушення Державного кордону, то Комісія може прийняти рішення про відмову в реєстрації або скасування реєстрації такого кандидата. Ця норма викликала чи не найбільшу критику з боку народних депутатів, тому що вони бояться, що це стане інструментом для зловживань.

Крім того, ми пропонували заблокувати виборчу технологію, коли в одному бюлетені

можуть з'явитися три абсолютні тезки. Така ситуація була, зокрема, на окрузі №207, де в бюлетень були внесені три Євлахови з однаковими іменами і по батькові. Причому двоє з них змінили ім'я та прізвище за місяць до виборів. У такому випадку ЦВК констатує факт вчинення певних дій, спрямованих на обман виборця, перешкоджання вільному формуванню позиції, але нічого з цим не може зробити.

– Можете звернутися до правоохоронців.

– По-перше, довести факт того, що це зроблено зумисно стосовно виборів, практично нереально. Будь-хто має право змінити ім'я, прізвище, по батькові. А по-друге, це займе більше часу, ніж виборчий процес. Тому ми подали пропозицію, щоб Комісія мала право відмовляти в реєстрації або скасувати реєстрацію кандидата, якщо є підстави говорити про спробу ввести в оману виборця.

– Це, знову ж таки, спекулятивний момент...

– Щодо подачі недостовірних відомостей з боку кандидатів, то це не закінчується лише прізвищем чи ім'ям. Виникають абсурдні ситуації, коли кандидат може написати в своїй автобіографії будь-що: будь-яке місце роботи, посаду, будь-який статус тощо. І ЦВК не має жодних важелів ні змінити ці дані, ні відмовити кандидату у реєстрації. Комісія зобов'язана інформацію про кандидата перенести в бюлетень. А потім вона є об'єктом критики щодо обману виборців. Саме тому ЦВК запропонувала депутатам внести у Виборчий кодекс норму про санкції для

тих осіб, котрі вводять в оману виборців. А депутати кажуть: ні, ви будете зловживати.

– Ну, навіть якщо не ви, то ваші наступники можуть зловживати, зокрема, нормою про відмову в реєстрації після звернення СБУ. Очевидно, для того, щоб людині, котра веде терористичну діяльність, спрямовану на посягання цілісності України, заборонити балотуватися може бути використаний механізм очного чи заочного засудження. В тому разі, це питання до СБУ, прокуратури, що вони робили п'ять років. Чому не розслідували діяльність щодо таких осіб і не передавали ці справи до суду?

– По-перше, це дійсно питання до правоохоронних органів, судової системи. По-друге, йдеться все-таки про певний період часу, впродовж якого тривають судові процеси. Іноді вони не завершуються до початку виборчої кампанії.

– Як ви ставитесь до ініціативи Президента не повертати заставу, яку платять кандидати на виборах? Чи може це стати серйозною перешкодою для незалежних кандидатів, на вашу думку?

– Питання застави – більше до Верховної Ради. Це питання політичної доцільності. Дехто може казати, що це обмежує особу в доступі до виборів. Разом із тим, якщо говорити про кандидата, який користується підтримкою, він може організувати збір коштів. Такий приклад був, зокрема, з кандидатом на пост президента Дмитром Гнапом. Тобто кандидат з підтримкою

може організувати збір коштів. Якщо підтримки немає...

– **То не йти на вибори?**

– Розумієте, для ЦВК було великою проблемою балотування 44 кандидатів. Виникали труднощі з друком бюлетенів, формуванням виборчих комісій, організацією їх роботи тощо. Право балотуватися не може бути безмежним, воно має обмежуватись. Інакше вибори в принципі можуть не відбутися. Потрібно шукати баланс. І грошова застава – один із таких важелів.

– **Комісія також пропонує парламенту норму про заборону дострокового припинення повноважень ЦВК. Виглядає так, ніби новий склад Комісії, що був утворений після розпуску попереднього складу, хоче убезпечитися від такого випадку надалі.**

– Норма про дострокове припинення повноважень ЦВК критикувалась давно, вона не відповідає Конституції.

Я висловлю свою особисту позицію. По-перше, дострокове припинення повноважень порушує гарантії незалежності членів Комісії, які призначаються на 7 років. Цю норму у 2007 році прийняли для вирішення конкретної політичної кризи. По-друге, існує норма, що передбачає припинення повноважень кожного члена Комісії індивідуально.

Тобто дострокове припинення повноважень усього складу Комісії порушує принцип індивідуального характеру юридичної відповідальності особи.

Коли ми підходили до змін до Виборчого кодексу, до Закону про ЦВК, то розуміли, що

нас будуть критикувати. Хоча в першу чергу думали про те, якою повинна бути ЦВК, які мати повноваження, можливості ефективно впливати на ситуацію, які повинні бути гарантії незалежності її членів. І в контексті цього питання не варто забувати, знову ж таки, що залишається можливість дострокового припинення повноважень кожного члена Комісії. Підставою для цього є порушення присяги.

– **Також дуже загальна норма, що дає можливість для спекуляції.**

– Але вона є. І вона відповідає принципу індивідуальної юридичної відповідальності. Гарантії незалежності також не можуть бути безмежні. Інша справа, що дійсно хотілося б бачити чіткі критерії, які б унеможливили спекуляції, але запобігали будь-яким зловживанням.

– **Як юридично можна довести факт порушення присяги?**

– Фактично через рішення суду. Але механізм є.

Не зовсім справедливо, коли рішення приймає більшість складу ЦВК, а несуть відповідальність усі. Навіть ті, хто був незгодний з таким рішенням.

– **ЦВК також критикують за те, що вона хоче посилити свої повноваження і щодо формування мережі територіальних представництв.**

– Під час виборчих кампаній у ЦВК щоразу виникає велика проблема – формування окружних і дільничних виборчих комісій, зміна їх керівного складу. Не секрет, що існує ці-

лий бізнес із продажу цих посад, причому за дуже великі кошти. Іноді зміна як членів комісій, так і керівного складу відбувається по п'ять разів за виборчий процес.

– **Навіть у день виборів.**

– У тому числі. При цьому до самих виборів ми організуємо навчання для всіх членів окружних комісій, натомість щоразу приходять нові люди. Сьогодні у нас додалось ще й питання державних закупівель. Люди не підготовлені, виникає чимало проблем...

ЦВК запропонувала, по-перше, створити мережу територіальних представництв, і, по-друге, на їх базі сформувати керівний склад комісій без права ухвального голосу. Фактично таким чином ми би сформували професійно підготовлену команду. Ці люди працювали би на постійній основі, могли набиратися досвіду і несли би відповідальність за свої дії, в тому числі щодо проведення закупівель, оплати праці, зберігання матеріальних цінностей. Сьогодні через 15 днів після оголошення результатів виборів окружна комісія як юридична особа припиняє своє існування. І все... Така ситуація склалася на 210 округах. Людям не виплатили зарплату, а звертатись немає до кого.

Якщо ми думаємо про запровадження інноваційних технологій у виборчий процес, зокрема користування сканерами для обробки бюлетенів чи тачскрінами для електронного голосування, то потрібні органи, які цим займатимуться.

Від депутатів звучить, мовляв, формування окружних

комісій на постійній основі – це адмінресурс. А в чому адмінресурс? Всі бояться посилення повноважень ЦВК, бо будуть зловживання. Ми ще нічим не зловживали, а нас уже в цьому звинувачують. За цією логікою не варто взагалі створювати будь-які органи, тому що вони можуть зловживати своїми правами.

– **Бюджет на територіальні представництва Комісії збільшиться у випадку їх створення?**

– Сьогодні працюють відділи ведення Державних реєстрів виборців у складі райдержадміністрацій. На їх роботу виділяються бюджетні кошти – близько 300-400 мільйонів гривень. Можемо на базі цих відділів створити територіальні представництва та перерозподілити відповідні кошти.

– **Щодо запровадження інноваційних технологій. Чи може в Україні бути реалістично голосування через Інтернет? Чимало країн відмовляється від такої ідеї, остерігаючись маніпуляцій, хакерських атак і втручання в систему голосування.**

– Треба розмежовувати інтернет-голосування з голосуванням із застосуванням електронних технологій (до прикладу, вже згаданий тачскрін).

Якщо йдеться саме про інтернет-голосування, на мою суб'єктивну думку, станом на сьогодні передчасно говорити про запровадження його в Україні.

Все-таки в нас поки недостатньо підготовлена технічна база, та й, мабуть, рівень розвит-

ку суспільства ще недостатній, щоб запроваджувати голосування в Інтернеті.

Так, під час інтернет-голосування неможливо (принаймні я

пришвидшити встановлення результатів, мінімізувати людський фактор під час підрахунку голосів та встановлення результатів, значно зменшити витрати на ор-

На сучасному етапі для України було б актуально запровадити онлайн-сервіси на виборах, можна вести мову про застосування технічних засобів для автоматичного опрацювання бюлетенів або машин для голосування, засобів автоматичної ідентифікації виборців на дільницях та запровадження роботи Державного реєстру виборців в онлайн-режимі, введення даних до ІАС «Вибори» на рівні дільничних виборчих комісій (а не окружних, як це є зараз). Комплексне застосування цих засобів дасть змогу значно спростити виборчі процедури для всіх суб'єктів виборчого процесу.

не розумію, як це зробити) забезпечити принцип таємності голосування, щоб виборець нікому не демонстрував свій вибір. А це – міжнародний стандарт виборів.

На сучасному етапі для України було б актуально запровадити онлайн-сервіси на виборах, можна вести мову про застосування технічних засобів для автоматичного опрацювання бюлетенів або машин для голосування, засобів автоматичної ідентифікації виборців на дільницях та запровадження роботи Державного реєстру виборців в онлайн-режимі, введення даних до ІАС «Вибори» на рівні дільничних виборчих комісій (а не окружних, як це є зараз). Комплексне застосування цих засобів дасть змогу значно спростити виборчі процедури для всіх суб'єктів виборчого процесу,

організацію та проведення виборів. У такий спосіб можна з одного боку убезпечитися практично від будь-яких зловживань чи фальсифікацій на етапі голосування та підрахунку голосів виборців, а з іншого – забезпечити демократичні стандарти виборів.

– **І наостанок. Як думаєте, чи пропрацює в цьому кріслі сім років?**

– Я про це не думаю. Я не знаю, чи пропрацюю рік чи два, чи сім, звільнять мене, чи весь склад Комісії раніше, чи сам звільнюся... Це не важливо. Важливо максимально ефективно щодня використовувати ті можливості, які надає ця посада, для максимального забезпечення виборчих прав громадян та вдосконалення виборчого процесу в Україні.

Павло ЛЮБЧЕНКО ПРО НАРОДОВЛАДДЯ В УКРАЇНІ

Похвалитися сталими інститутами прямої демократії Україна поки не може. Найголовніший вияв прямої демократії за участі громадян у нас – вибори. А ухвалення закону про народовладдя – справа часу.

Що ж стосується законодавства про референдуми, то і з ним у нашій державі не все так просто. З одного боку, завдяки Закону «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 року було проведено перший всеукраїнський референдум, який підтвердив Акт проголошення незалежності України. Проте результати вже наступного всеукраїнського референдуму з приводу вдосконалення системи державного управління, який відбувся 2000 року, реалізовані не були.

Більше інформації щодо майбутніх норм законопроекту про народовладдя загалом і про референдуми в Україні, зокрема, ми дізналися в члена Центральної виборчої комісії, а одночасно і члена робочої групи Верховної Ради України з питань опрацювання пакета законів про народовладдя Павла Любченка.

Йому – фахівцеві в галузі конституційного права та місцевого самоврядування, якому не раз доводилося брати участь у роботі над законопроектами з питань державотворення, науковцеві, доктору юридичних наук – добре відомі всі тонкощі у цій сфері законотворчої діяльності.

– Павле Миколайовичу, коли в Україні може бути ухвалений закон про народовладдя? І чи ухвалюватиметься він усім пакетом як своєрідний Кодекс народовладдя, чи окремими законами за станом їхньої готовності?

– Думаю, швидкого схвалення закону про народовладдя очікувати не варто. Уже перші засідання робочої групи засвідчили складність питання правового регулювання суспільних відносин у сфері народовладдя.

Початково робочою групою було виділено п'ять основних напрямів нормотворчої роботи: обов'язкові та факультативні референдуми, відкликання з посад, накладання вето щодо прийнятих рішень та ініціативи громадян. Так історично склалося, що найбільше напрацювань існує стосовно законодавства про референдуми. У Верховній Раді України IX скликання уже зареєстровано декілька законопроектів про референдуми. Крім того, різними колективами розроблені авторські законопроекти. За іншими напрямками напрацювань значно менше, ще триває процес їх концептуального обговорення, тому з високою ймовірністю можна стверджувати, що будуть прийматися різні закони.

А щодо Кодексу, то зазвичай він приймається для систематизації вже існуючих законодавчих актів. У сфері народовладдя в Україні таких ще немає.

– Чи передбачається у зв'язку з цим внесення змін до Конституції України, якщо так, то які статті зазнають ревізії?

– Для впровадження більшості з форм народовладдя зміни до Конституції не потрібні. Лише законодавче регулювання окремих з них потребуватиме змін до Основного Закону. Як приклад можна навести висновок (№ 5-в/2019 від 13 листопада 2019 року. – *Авт.*) у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 93 Конституції України щодо законодавчої ініціативи народу (реєстраційний № 1015. – *Авт.*) вимогам статей 157 і 158 Конституції. Конституційний Суд як застереження констатував, що запропоноване законопроектом положення, що "право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить народові" потребує конкретизації, виходячи з того, що в Конституції України поняття "народ" застосовано у значенні "Український народ – це громадяни України всіх національностей". Отже така форма народовладдя, як народна законодавча ініціатива, потребує внесення відповідних змін до Конституції України.

Однак, зважаючи на те, що внесення змін до Основного Закону – процес доволі складний, розробка законопроектів сьогодні здійснюється відповідно до вимог чинної Конституції. Крім цього, необхідно враховувати доповіді, висновки, резолюції та рекомендації органів Ради Європи. Для прикладу, в Доповіді про відкликання мерів та обраних місцевих представників (CDL-AD(2019) 011 rev, § 13. – *Авт.*), ухваленої

Радою з питань демократичних виборів та Венеціанською комісією 22 червня 2019 року, рекомендується дозволяти відкликання тільки мерів, які безпосередньо обираються, якщо це передбачено Конституцією держави чи національним законодавством, а індивідуальне відкликання членів місцевої ради допускати не слід.

– Досвід яких іноземних держав вивчався або враховувався при роботі над законопроектом про народовладдя в Україні?

– Ми беремо до уваги досвід різних країн. Насамперед тих, в яких пряма демократія є невід'ємною частиною повсякденного політичного життя, як, наприклад, у Швейцарії. Вивчався також досвід країн, в яких народовладдя декларується, але в реальному політичному житті реалізується досить рідко. Скажімо, у Сполученому Королівстві, Республіці Словенія, Ірландії або в Італійській Республіці. В багатьох країнах інститут народовладдя використовується як спосіб розв'язання політичної кризи, зокрема в разі протистояння виконавчої та законодавчої гілок влади, або для впровадження радикальних конституційних реформ. Авторський колектив Українського Інституту Прямой Демократії в 2019 році провів досить детальне узагальнення практики правового регулювання форм прямої демократії 193 країн – членів ООН, а також окремих суб'єктів регіонального та місцевого рівня. Результати цих досліджень

також використовуються в процесі законотворчої діяльності.

– Які питання або положення законопроекту є найбільш суперечливими і потребують особливо ретельного опрацювання?

– Найбільші дискусії розгортаються щодо предмета всеукраїнського референдуму, в ході яких сформувалися три підходи. Прихильники першого вважають, що предмет всеукраїнського референдуму не повинен бути широким і пропонують досить великий перелік обмежень. З позиції прихильників другого підходу предметом всеукраїнського референдуму можуть бути будь-які питання, за винятком тих, вирішення яких на референдумі не допускається Конституцією України. А третій шлях – це золота середина між двома попередніми полярними позиціями. На мій погляд, широкий перелік законодавчих обмежень предмета всеукраїнського референдуму спотворює і вихолощує ідею народовладдя, а тому я більше схиляюся до другого підходу.

Окрім цього, потребують особливо ретельного опрацювання питання ініціювання, підготовки та проведення референдумів та інших форм безпосередньої демократії. Нами внесені відповідні пропозиції, в яких враховуються положення Виборчого кодексу України та інші останні позитивні зміни до виборчого законодавства. До того ж, запропоновано розробити та впровадити автоматизовану інформаційно-аналітичну систему, яка б використовувалася не лише для організації та проведення виборів та референдумів, а також у подальшому для забезпечення реалізації інших форм безпосередньої демократії, зокрема на етапі збору підписів для підтримки ініціатив з використанням кваліфікованого електронного підпису, використання електронно-технічних та програмних засобів у процесі голосування.

– Все-таки, як ви вважаєте, чи доцільно в нинішній Україні проводити загальнонаціональні референдуми? Можливо, це прерогатива передусім місцевих громад?

– Неправильно протиставляти загальнонаціональні та місцеві референдуми. Це самостійні форми безпосередньої демократії, кожна з яких має власне призначення та застосування. На загальнонаціональних референдумах вирішуються питання загальнодержавного значення, а на місцевих – місцевого. Право на участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах є одним із конституційних прав громадян, закріплених Конституцією України, це стаття 38. Реалізувати це право громадяни можуть лише за наявності законодавчого регулювання відповідних відносин. Тому зволікання з прийняттям відповідних законів є неприйнятним.

А відповідь на запитання про доцільність чи недоцільність референдумів, як правило, має суб'єктивний характер. Дехто може вважати, що кошти на організацію і проведення референдумів є зайвими бюджетними витратами і все мають вирішувати органи

публічної влади. Проте, на мою думку, можливість проведення референдуму має бути забезпечена парламентом шляхом законодавчої регламентації відповідних правовідносин. А чи скористаються народ або територіальні громади відповідними формами безпосередньої демократії і наскільки часто вони будуть використовуватися, покаже час.

– Як тоді уникнути маніпуляцій народною думкою, а тим паче – всенародним волевиявленням?

– Маніпуляції всенародним волевиявленням – не рідкість. І, на жаль, вони стають дедалі більш витонченими, тому розпізнавати їх стає важче. Будь-які маніпуляції малоефективні у суспільстві з високою правовою культурою громадян, тому основні зусилля слід спрямовувати на розвиток правової освіти населення, організацію всебічного обговорення питань, які виносяться на референдуми, наслідків прийняття відповідних рішень та їх реалізації.

– Чи поділяєте ви точку зору про те, що референдум – це процедура, яка часто використовується саме в авторитарних державах для ухвалення політичних рішень, щоб показати, що це рішення народу?

– Прикладів такого використання референдумів в історії більш ніж достатньо. Вони використовувалися з різною метою – і для посилення особистої влади, і для скасування обмежень щодо строків перебування на найвищій посаді в державі ... Проте існує багато

історичних прикладів, коли завдяки референдуму вдавалося врегулювати конфлікти, зняти політичну напругу, визначити перспективи розвитку суспільства. Тому в багатьох розвинутих демократичних державах такий інститут існує. Врешті Україна задекларувала свою незалежність на загальнонаціональному референдумі 1 грудня 1991 року.

– Але, якщо народний депутат чи депутат місцевої ради є представником народу, а по суті уособленням народовладдя, то чи потрібно проводити референдуми в Україні?

– Відповідь – у нашій Конституції. У статті 69 чітко визначено: "Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії". Громадяни мають право обирати й бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Проте це не позбавляє їх права на загальнонаціональному чи місцевому рівні безпосередньо брати участь у вирішенні загальнодержавних чи місцевих питань. Представницька демократія, яка здійснюється через виборні органи публічної влади, і безпосередня демократія є самостійними формами народовладдя, які не виключають і не заперечують, а доповнюють одна одну.

– Тоді яку тему для референдуму в Україні ви запропонували б найпершою?

– Сьогодні найбільш чутливим і резонансним є питання продажу землі іноземцям. Воно й має бути вирішене народом на всеукраїнському референдумі.

"Відповідь на запитання про доцільність чи недоцільність референдумів, як правило, має суб'єктивний характер. Дехто може вважати, що кошти на організацію і проведення референдумів є зайвими бюджетними витратами і все мають вирішувати органи публічної влади. Проте, на мою думку, можливість проведення референдуму має бути забезпечена парламентом шляхом законодавчої регламентації відповідних правовідносин. А чи скористаються народ або територіальні громади відповідними формами безпосередньої демократії і наскільки часто вони будуть використовуватися, покаже час".

Павло Любченко

Засідання робочої групи Верховної Ради України з питань опрацювання пакета законів про народовладдя

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ТВК

Представники Координатора проєктів ОБСЄ в Україні ознайомили членів Центральної виборчої комісії зі звітом за результатами пілотування модельного вебресурсу для територіальних виборчих комісій.

12 територіальних виборчих комісій взяли участь в апробації модельного вебресурсу ТВК під час виборчого процесу на перших виборах депутатів сільських, селищних, міської рад об'єднаних територіальних громад (ОТГ) і відповідних сільських, селищних, міського голів.

Як зазначив під час представлення звіту національний спеціаліст проєктів Координатора проєктів ОБСЄ в Україні Ігор Ткаченко, модельний вебресурс ТВК складається з відкритого вебсайту для публічного відображення інформації про місцеві вибори та внутрішньої частини, яка являє собою систему управління виборами на відповідній території за допомогою електронного "Кабінету ТВК".

Вебресурс вирішує завдання зі стандартизації інформації та потоків даних про місцеві вибори, автоматизації виборчих процедур (шаблони типових документів і звітності, створення округів, бюлетенів тощо), спрощення роботи ТВК з управління інформацією про вибори, публікування даних про вибори на сайтах ТВК.

З результатами пілотування членів Комісії ознайомили розробники ресурсу – представники Громадської організації "Український центр суспільних даних".

"Отримана інформація є дуже важливою для ЦВК. Тож вона буде ретельно проаналізована. І за результатами її опрацювання всі зауваження будуть враховані з метою вдосконален-

ня цього ресурсу. У подальшому Комісія розгляне питання про його можливе масштабування серед всіх територіальних виборчих комісій", – наголосив за підсумками заходу член Комісії Сергій Постівий.

Розроблення та апробація вебресурсу проводилися в межах проєкту "Підвищення кібербезпеки і прозорості виборчих процесів в Україні", який Центральна виборча комісія реалізує спільно з Координатором проєктів ОБСЄ в Україні за фінансової підтримки Місії США при ОБСЄ, Постійної місії Словацької Республіки при ОБСЄ, Уряду Федеративної Республіки Німеччини та Міністерства закордонних справ Норвегії.

Партнерство заради розвитку

Центральну виборчу комісію відвідала делегація ЦВК Республіки Молдова на чолі з її Головою Доріном Чімілом.

Голова Комісії Олег Діденко зазначив, що у ЦВК є чудова нагода поділитися з молдовськими колегами здобутками у своїй діяльності та налагодити тісну співпрацю в найближчій перспективі. "До того ж наші колеги мають чудовий досвід збільшення довіри суспільства до Центральної виборчої комісії", – наголосив він.

За словами Доріна Чіміла, досвід функціонування в Україні інформаційних систем та застосування сучасних засобів реєстрації виборців, підвищення рівня їх поінформованості й

обізнаності становить інтерес і для ЦВК Республіки Молдова та є пріоритетним у контексті подальшого вдосконалення цих напрямів діяльності.

У ході спілкування українські та молдовські колеги обговорили чимало питань, пов'язаних з організацією та проведенням як загальнонаціональних, так і місцевих виборів.

Також учасники зустрічі зупинилися й на можливості запровадження електронного голосування в обох країнах. На думку Олега Діденка, це питання є наразі дискусійним. Проте

варто шукати оптимальні рішення в цьому напрямі. Наприклад, у разі запровадження певних технічних засобів можна забезпечити як довіру до виборів, так і можливість відмовитися від паперових бюлетенів. А виборці зможуть проголосувати на будь-якій дільниці. Окрім того, в цьому випадку відразу формуватиметься електронний протокол. А з тим – оперативно з'являтимуться попередні результати голосування.

Сторони домовилися про співпрацю та обмін досвідом з усіх порушених на зустрічі питань.

Навчальний семінар для членів ЦВК

У Центральній виборчій комісії відбувся семінар "Електронні та інтернет-технології у виборчому процесі", організований Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) в Україні для членів ЦВК.

Під час семінару його учасники мали змогу ознайомитися з основними принципами електронного та інтернет-голосування. При цьому увага була зосереджена на технологіях його проведення, а також умовах, за яких таке голосування стане можливим.

Йшлося також про досвід країн, які застосовують такі види голосування під час виборів. Окрема тема стосувалася тенденцій новітніх технологій у виборчих процесах та дотримання під час їх застосування міжнародних стандартів.

Розглядався й такий важливий напрям, як навчання членів виборчих комісій для ефективного використання ними впроваджених технологій. У цьому контексті було наголошено і на просвіті виборців. Адже від розуміння ними процесів електронного або інтернет-голосування та вміння брати в них участь багато в чому залежить і довіра виборців як до новітніх технологій зокрема, так і до виборів загалом.

На думку експерта IFES з питань кібербезпеки Ронана МакДермотта, зважене застосування електронного голосування може надати багато переваг. Проте розглядати його як повноцінну альтернативу "паперовому" сьогодні ще зарано. Більше того, слід розуміти, що адміністратор виборів не отримає від впровадження онлайн-технологій економічного зиску, оскільки витрати на голосування через збереження паперових бюлетенів фактично будуть дублюватися.

Міжнародна спільнота не полишає зацікавленості Україною

Результати спостереження за виборами Президента України та позачерговими виборами народних депутатів України, ухвалення Виборчого кодексу та рекомендації щодо діяльності у сфері виборів обговорили на робочій зустрічі Голова Центральної виборчої комісії Олег Діденко та Надзвичайний і Повноважний Посол Альберт Йонсон. У заході також взяли участь заступники Голови Комісії Сергій Дубовик, Віталій Плукар, секретар Комісії Олена Гатаулліна, член Комісії Оксана Боярчук, а також директор Департаменту з питань виборів БДІПЛ ОБСЄ Александр Шлик, його заступник Ульві Ахундлу та радник з питань виборів БДІПЛ ОБСЄ Кіара Кастальдо.

Вісім тижнів провів торік в Україні Надзвичайний і Повноважний Посол Альберт Йонсон. Він очолював Місію Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ зі спостереження за позачерговими виборами народних депутатів України 21 липня 2019 року.

Альберт Йонсон, зокрема, зазначив, що Місія спостереження за позачерговими парламентськими виборами проходила нелегко. Але особисто йому як тоді, так і зараз цікаво спостерігати за трансформацією політичної системи України. Надзвичайний і Повноважний Посол відмітив, що з приходом нової влади у політичному житті України відбувається чимало цікавих речей. А оскільки економіка тісно пов'язана з політикою, то зміни відбуваються і в економіці. Він також наголосив, що прийняття Виборчого кодексу – це великий прогрес і значний розвиток виборчого законодавства України. Важливо, що прийнятий Кодекс дає право голосу внутрішньо переміщеним особам та трудовим мігрантам і, що немаловажно, забезпечує доступ до виборчих дільниць людям з інвалідністю. Крім того, запроваджена гендерна квота для списків політичних партій і механізм її реалізації.

Все це свідчить про позитивні зміни, що тішать міжнародну спільноту. Надзвичайний і Повноважний Посол також озвучив низку рекомендацій, що містяться у звітах місій БДІПЛ ОБСЄ зі спостереження за виборами Президента України та позачерговими виборами народних депутатів України 2019 року.

Відповідальності за порушення законодавства у сфері виборів. Олег Діденко поінформував іноземну делегацію про те, що Комісія у новому складі активно долучилася до роботи над Виборчим кодексом, ухваливши окрему постанову з пропозиціями щодо його вдосконалення, більшість з яких були враховані. В аспекті підвищення професійності членів окружних виборчих комісій ЦВК пропонувала запровадити призначення керівного складу ОВК на постійній основі, але поки що не знайшла підтримки у Верховній Раді. Комісія також намагалася запровадити механізм протидії

Це передусім:
– впровадження єдиного Виборчого кодексу, що вже зроблено!
– оптимізація кількості членів дільничних та окружних виборчих комісій, обмеження їх заміни, обов'язкове навчання та сертифікація членів цих комісій;
– посилення контролю фінансування політичних партій;
– розмежування прав і повноважень осіб, які обіймають певні посади, та їх кандидатів, щоб уникнути зловживань;
– посилення відповідальності за порушення законодавства у сфері виборів.

Олег Діденко поінформував іноземну делегацію про те, що Комісія у новому складі активно долучилася до роботи над Виборчим кодексом, ухваливши окрему постанову з пропозиціями щодо його вдосконалення, більшість з яких були враховані.

В аспекті підвищення професійності членів окружних виборчих комісій ЦВК пропонувала запровадити призначення керівного складу ОВК на постійній основі, але поки що не знайшла підтримки у Верховній Раді.

Комісія також намагалася запровадити механізм протидії

різноманітним способам введення в оману виборців, які використовують окремі політичні партії та кандидати, але теж поки що не змогла втілити цю ідею в життя на законодавчому рівні.

Щодо розгляду скарг, то ЦВК має намір знизити в цьому процесі рівень формалізму та зосередитися на їх сутності, а в умовах виборчих процесів право оскарження тих чи інших рішень має бути обмеженим, щоб уникнути певних технологій, які можуть заблокувати роботу виборчих комісій.

Наразі ЦВК працює над створенням своїх регіональних представництв. "Це серйозний напрям розвитку і ефективний шлях до підвищення професіоналізму вертикалі виборчих комісій", – зазначив Олег Діденко.

Учасники зустрічі також обговорили низку інших питань. Зокрема, йшлося про можливість підготовки БДІПЛ

ОБСЄ юридичного офіційного висновку щодо Виборчого кодексу, допомогу в організації навчання членів виборчих комісій, просвіту виборців, у тому числі для цільових категорій – внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, осіб, що голосують уперше, розвиток стратегічної комунікації тощо. Окремою темою спілкування стало впровадження у виборчий процес новітніх технологій.

Олег Діденко

"З приходом нової влади у політичному житті України відбувається чимало цікавих речей. А оскільки економіка тісно пов'язана з політикою, то зміни відбуваються і в економіці".

Альберт Йонсон

"Створення регіональних представництв ЦВК – серйозний напрям розвитку і ефективний шлях до підвищення професіоналізму вертикалі виборчих комісій".

Олег Діденко

Участь у виборчому процесі людей з інвалідністю та маломобільних груп населення

23 та 28 січня у Центральній виборчій комісії під головуванням члена Комісії Сергія Постівого відбулися чергові засідання робочої групи з питань забезпечення реалізації і захисту виборчих прав людей з інвалідністю. Нагадаємо, що до складу цієї групи входять представники 12 громадських організацій, а також – Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю та Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні.

Учасники заходу розглянули питання інклюзивності в контексті положень нещодавно ухваленого Виборчого кодексу. Головним завданням робочої групи було здійснення аналізу чинних норм Кодексу в частині забезпечення виборчих прав людей з інвалідністю та маломобільних груп населення. А також – напрацюванні пропозицій щодо його вдосконалення.

Окрім того, під час засідання були обговорені пропозиції громадських організацій та експертного середовища щодо реалізації визначення "розумного пристосування у виборчому процесі", яке теж запроваджене в новому виборчому законодавстві.

Відтак робоча група має узагальнити пропозиції та напрацювати дієвий механізм, щоб спростити участь у виборчому

процесі зазначених категорій виборців.

– Для Комісії дуже важлива співпраця з громадським сектором. А висловлені членами робочої групи пропозиції та зауваження з питань, що обговорювалися, є цінними для використання в процесі розробки відповідних нормативних документів ЦВК, – наголосив за підсумками заходу Сергій Постівий.

Вибори за правилами

"Модельна виборча дільниця" має стати ефективним практичним майданчиком як для правоохоронців, так і для членів дільничних виборчих комісій, де відпрацьовуватимуться навички оперативного реагування на порушення виборчого законодавства, зокрема щодо фіксації та збору доказів. Окрім того, в цій навчальній аудиторії створені всі умови для відтворення роботи виборчої комісії під час засідань та в день голосування.

Заступниця Міністра внутрішніх справ України Тетяна Ковальчук наголосила, що таке навчання є дуже актуальним насамперед у контексті майбутніх місцевих виборів, що мають відбутися восени 2020 року. Тож, за її словами, важливо не допустити порушень таємниці голосування або підкупу виборців, запобігти фальшуванню результатів волевиявлення, створити умови, які б унеможливили будь-яку маніпуляцію з виборчими документами.

У перспективі має сприяти цьому й новий навчальний курс "Виборчі правопорушення у діяльності Національної поліції України", презентація якого відбулася у межах відкриття навчально-практичної аудиторії.

Члени Центральної виборчої комісії Андрій Гевко та Вікторія Глущенко взяли участь в офіційному відкритті навчально-практичної аудиторії «Модельна виборча дільниця». Цей проєкт реалізується в Україні вперше на базі Львівського державного університету внутрішніх справ. Важливість заходу була позначена присутністю на ньому представників Міністерства внутрішніх справ України, громадських організацій та міжнародної спільноти.

Вже наступного навчального року цей курс впровадять для студентів Львівського державного університету внутрішніх справ та поліцейських Заходу України, які підвищуватимуть кваліфікацію на базі цього вишу.

За словами голови правління ВГО "Громадянська мережа "ОПОРА" Ольги Айвазовської, презентований навчальний курс є інтелектуальним внеском у наступні виборчі процеси. Адже тих, хто має кваліфіковано виконувати свою роль, потрібно

навчати у довгостроковій перспективі, а не лише в системі короткочасних тренінгів.

– Центральна виборча комісія дуже зацікавлена в подібних ініціативах та готова всіляко сприяти в їх реалізації. Бо саме від належної просвітницької роботи буде залежати й рівень організації підготовки та проведення виборів. І у спільній координації ми зможемо забезпечити захист виборчих прав наших громадян", – наголосив під час заходу член Комісії Андрій Гевко.

Водночас член Комісії Вікторія Глущенко додала, що такий досвід буде вкрай позитивним для підвищення довіри виборців до результатів волевиявлення та превенції можливих виборчих правопорушень.

Цей проєкт реалізується Всеукраїнською громадською організацією "Громадянська мережа "ОПОРА" в межах проєкту "Зміцнення законодавчих та виборчих процесів шляхом посилення громадської участі та надання технічної допомоги", який здійснюється Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) за підтримки уряду Великої Британії.

Обрано нового президента ПАРЄ

Олександр Мережка – доктор юридичних наук, відомий учений та фахівець у галузі міжнародного права, нещодавно став головою Комітету Верховної Ради з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва. Його досвід викладання у США, Польщі, Індії, Азербайджані та Вірменії, знання специфіки цих країн також стане в нагоді при виконанні повноважень у рамках ПАРЄ.

Варто зазначити, що двадцять віцепрезидентів від держав-учасниць ПАРЄ обираються щороку на початку чергової сесії та залишаються на посаді до відкриття наступної сесії.

Нагадаємо, народні депутати України 16 січня 2020-го ухвалили за основу і в цілому законопроект №2718, який передбачає відновлення участі української делегації у роботі ПАРЄ. У вересні 2019-го делегація України в ПАРЄ офіційно відмовилася від участі в осінній сесії через повернення Росії.

Серед тем, до обговорення яких делегація хоче долучитися, боротьба з дискримінацією, вирішення екологічної ситуації в Європі й в Україні, питання гендерної політики та питання, пов'язані з діджиталізацією.

Новим президентом Парламентської асамблеї Ради Європи став представник Бельгії Рік Дамс. Відповідне рішення ухвалили під час відкриття зимової сесії ПАРЄ у Страсбурзі. Для обрання нового президента Асамблеї була запропонована лише одна кандидатура — представника Бельгії, який є головою «Альянсу лібералів і демократів за Європу». Його було обрано президентом ПАРЄ терміном на один рік. Рік Дамс змінив на цій посаді Ліліан Морі-Паск'є.

Водночас члена української делегації народного депутата Верховної Ради Олександра Мережка обрали віцепрезидентом Парламентської асамблеї Ради Європи.

У Хорватії обрали президента

Президентом Хорватії упродовж наступних п'яти років буде колишній голова уряду, соціал-демократ Зоран Міланович. За нього 5 січня, в другому турі сьомих від проголошення незалежності 1991 року виборів, проголосували 53 відсотки виборців – усього 1 мільйон 34 тисячі.

Новообраний президент у першому зверненні до громадян виступив за діалог і взаємоповагу в суспільстві. Він пообіцяв, що не буде ділити громадян між собою та що у всьому буде дотримуватися слова й духу Конституції.

Чинна президентка Колінда Грабар-Кітарович, кандидат від правлячого Хорватського демократичного союзу (ХДС), набрала 47 відсотків голосів – на сто тисяч менше. Вона вітала свого опонента з перемогою й виявила готовність співпрацювати з ним до 18 лютого, коли він має офіційно заступити на посаду. Явка становила 55 відсотків з-поміж 3,8 мільйона виборців.

Опозиційний кандидат здобув найбільше голосів у столиці Загребі та найбільших містах. Це вже традиція: за ліві сили у Хорватії голосують мешканці столиці, центральних та північно-західних областей. Сільське населення й мешканці країв, розташованих уздовж кордонів із Сербією та Боснією й Герцеговиною, обирають правочентристів і так звані національні сили.

Аналітики зазначають, що Міланович вийшов переможцем всіх трьох теледебатів, що були влаштовані після першого туру. Він самовпевнено й аргументовано піддавав критиці виконавчу

владу, поки його опонентка наполягала на своєму патріотизмові й на ролі ХДС у минулому.

Хорватія – парламентська республіка, президент має обмежені повноваження. Згідно з Конституцією, глава держави співпрацює з владою в формуванні основних напрямів зовнішньої політики. На підставі домовленості з урядом він призначає послів і керівників служб розвідки. Як головний командувач Збройних сил він призначає генералів на чільні військові посади. Президент також має право вимагати від влади обговорення окремих тем, брати участь у громадських дебатах тощо.

Зоран Міланович народився 1966 року в Загребі. Завершив юридичний факультет Загребського університету, додаткову освіту здобував у Брюсселі. Одружений, батько двох синів. У дев'яності роки в Міністерстві закордонних справ близько співпрацював з Грабар-Кітарович та чинним прем'єром Хорватії Андреєм Пленковичем. Згодом був членом хорватського представництва в Європейському Союзі й Північноатлантичному альянсі. Був лідером Соціал-демократичної партії, з 2011-го до 2016 року обіймав посаду голови уряду. Саме тоді Хорватія стала членом Євросоюзу.

У Тайвані підбили підсумки парламентських виборів

Тайванська Демократична прогресивна партія (ДПП), яка виступає проти зближення з Китаєм, перемогла на виборах у парламент, що відбулися 12 січня.

ДПП отримала 61 із 113 парламентських місць, зберігши більшість у законодавчому органі парламенту, проте втратила 7 місць у порівнянні з виборами 2016 року. Головна опозиційна партія "Гоміньдан" має 38 місць у парламенті – на три місця більше, ніж у 2016 році.

При прийнятті законів парламентарії з правлячої партії зможуть покладатися на допомогу менших партій і незалежних кандидатів.

Відносини між центральним урядом КНР і острівною провінцією перервалися в 1949 році після того, як зазнали поразки в громадянській війні.

Ділові і неформальні контакти між Тайванем і материковим Китаєм поновилися наприкінці 1980-х років. З початку 1990-х сторони стали контактувати через неурядові організації.

Глава адміністрації Тайваню – кандидат від Демократичної прогресивної партії Цай Інвень – перемогла на чергових виборах керівника острова Тайвань. Цай Інвень обрали головою адміністрації Тайваню на виборах ще в січні 2016 року, отже, вона перемогла вдруге. Вона перша жінка-політик, обрана на цей пост.

Президентом Греції вперше стала жінка

Зокрема, кандидатуру Сакелларопулоу підтримали законодавці від правлячої партії "Нова демократія", ліва опозиція "СІРІЗА" і лівоцентристський рух "Альянс за зміни".

Посада президента в Греції є церемоніальною і передбачає певні обмежені політичні повноваження.

Зазначимо, парламентські вибори в Греції повинні були відбутися в жовтні 2019 року. Однак Ціпрас заявив про те, що "триваюча чотиримісячна кампанія могла б створити загрози для плавного розвитку економіки".

22 січня парламент Греції обрав колишню главу Державної Ради Катерину Сакелларопулоу президентом країни. 63-річна Сакелларопулоу здобула підтримку 261 із 300 депутатів.

Грецька економіка почала виходити з кризи після кількох років стагнації і заходів жорсткої економії, які уряд проводив під тиском міжнародних кредиторів.

Прем'єр ініціював дострокові вибори в Греції після поразки своєї політсили на місцевих виборах і на виборах до Європарламенту, де правляча "СІРІЗА" поступилася "Новій демократії" майже 9%. У ході відеозвернення до громадян Ціпрас визнав поразку на виборах і констатував необхідність обрання нового складу парламенту.

У Перу перемогла правоцентристська партія

"Народна дія" набирає 11,8% голосів виборців. Слідом іде партія "Альянс за прогрес Перу" з результатом 8,8%. Замикає трійку лідерів центристська Фіолетова партія, за яку віддали 8,1% голосів.

Право голосу на недільних виборах мали 24,8 млн перуанців (з 32,5 млн мешканців країни) у 26 виборчих округах. Для участі у виборах до Конгресу (однопалатний парламент) була зареєстрована 21 партія. Мандат депутатів позачергового парламентського скликання буде укороченим, повноваження законодавців оновленого складу парламенту триватимуть трохи більше року. У квітні 2021 року в Перу пройдуть чергові загальні вибори, під час яких, крім депутатів, громадяни оберуть також главу держави.

Правоцентристська партія "Народна дія" лідирує на позачергових парламентських виборах у Перу, які відбулися 27 січня.

